प्रकरण तिसरे

भारतातील सामाजिक सुरक्षितता

सामाजिक सुरक्षिततेचे ची उद्दिष्टे

1.सुरक्षितता प्रदान करणे
2. संकट ग्रस्त व्यक्तींना मदत करणे
3. आत्मविश्वास निर्माण करणे
4. नुकसान भरपाई करून देणे
5. सामाजिक विमा,सामाजिक सहायता, सार्वजनिक सहाय्य

कामगारांच्या सुरक्षितता विषयक कायदे

1.कामगारांचा नुकसान भरपाई कायदा 1923

* हा कायदा 1921 मध्ये आखला गेला.
* या कायद्याची अंमलबजावणी 1923 पासून झाली
* या कायद्यानुसार कामगारांना आर्थिक मदत केली जाते
* या कायद्यामुळे अनेकदा दुरुस्ती केली आहे
* कामगारांना नुकसान भरपाई करून देणे हा मुख्य

कामगाराचा राज्य विमा कायदा 1948

* या कायद्या विषयक विधेयक 1946 मध्ये मांडले
* 1948 मध्येया चे कायद्यात रुपांतर केले
*1951मध्ये या कायद्यात दुरुस्ती केली
* या कायदयनुसार विमा आर्थिक स्वरूपात दिला जातो
* दुखापत झाली तर मोफत औषध दिले जातात.

कामगार प्रॉव्हिडंट कायदा 1952

* हा कायदा 1952 मध्ये लागू झाला.
*हा कायदा कापड,रेशीम,ताग,पोलाद कामगारांना लागू आहे
* या कायद्यानुसार कामगार मृत्यू झाला तर त्याच्या कुटुंबियास रक्कम दिली जाते.
*अपंगत्व आल्यास कामगार त्याच्या नावे असलेली सर्व रक्कम त्याला मिळते
*कामगार आपल्या प्रॉव्हिडंट फंडातून रक्कम काढू शकतो.

बेकारी विमा

* 1955 मध्ये ही योजना सुरू झाली
* या योजनेत 22 देशातील बेकारांना भत्ता दिला गेला
* आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनमुळे ही योजना सुरू झाली
* भारतामध्ये काही उद्योगाला ही योजना सुरू आहे

अपंग व्यक्ती विषयक कायदा 1995

* अपंग व्यक्तीना सुरक्षितता प्रदान करण्यासाठी हा कायदा केला
* हा कायदा 1996 मध्ये लागू झाला
* या कायद्याला राज्य व केंद्र सरकार मदत करते
* यानुसार अपंग व्यक्तीचे पुनर्वसन केले जाते
* या कायदयनुसार अपंग व्यक्तीला बेकारी भात दिला जातो
* अपंग व्यक्तीला समान संधी, आधिकाराचे रक्षण,पूर्ण सहभागीत्व दिले जाते.

भारतीय पुनवर्सन परिषदचे कार्य

* प्रशिक्षण अभ्यासक्रम मानविकरण व नियमन करणे
* प्रशिक्षण संस्था व विद्यापीठाला मान्यता देणे
* पुनर्वसन् व शिक्षण यामध्ये संशोधनास चालना देणे
* अपंगत्वा साठी काम करणाऱ्या संघटना सोबत कार्य करणे
* पुनर्वसन व शिक्षण कार्यासाठी प्रोत्साहन देणे
* अल्पावधी व दीर्घ कालावधीचे अभ्यासक्रम चालवणे

स्त्रियांशी संबंधित कायदे

मातृत्व लाभ कायदा 1961

* कायद्याला 12 डिसेंबर 1961 रोजी मान्यता मिळाली
* हा कायदा 1963 मध्ये खाण कामगारांना लागू केला

कायद्यातील तरतूदी

* प्रसूती पर्व 12 महिने काम केलेले असावं
* सवलतीचा कालावधी 26 आठवडे राहिल
* रजेच्या वेळेत पूर्ण वेतन देल जाईल
* मोफत वैद्यकीय ऊपचार
* गर्भपात झालायस 6 आठवडे सवेतन रजा
* कठीण काम लावता येणार नाही
* गरोदरपणात कामावरून कमी करता येणार नाही

हुंडा प्रतिबंधक कायदा 1961

* हा कायदा 1 जुलै 1961 पासून अंमलात आला.
* विवाह वेळी वधू पित्याने वर पित्याला दिलेले स्त्री-धन म्हणजे हुंडा होय.
* पुढे या प्रथेमुळे स्त्रियाचा छळ केला जाऊ लागला
* या कायद्यात सुधारणा केल्या त्या 1973 आणि 1984 मध्ये
* ही प्रथा बंद करण्यासाठी कठोरपणे कायद्यात सुधारणा करून त्याची अंमलबजावणी करण्यात आली.

कौटुंबिक हिसाचार प्रतिबंधक कायदा 2005

* हा कायदा 13 सप्टेंबर 2005 पासून अस्तित्वात आला.
* सर्व प्रकारच्या छळापासून स्त्रीचे रक्षण करणे
* स्त्रियांवर होणारा अन्याय थांबवणे.
* घरगुती जुलूमापासून स्त्रीचे रक्षण करणे
* या कायद्यामध्ये एकूण 37 कलमे व 5 प्रकरणे आहेत
* भारतीय दंडसहिता 498 A कलमानुसार गुन्हा नोंद केला जातो